

Edurne Ariño Loroño

*Berriz, Bizkaia
(1932)*

Aurkibidea

Biografia

Andikoa auzokoa. Auzo bereko [Victoria Gorritxategi](#)rekin batera egin zitzaion elkarrizketa 2006an, Berrizko antzinako bizimoduaren eta ohituren inguruko kontuak jasotzeko.

Zintak

BRZ-049

- **Proiektua:** Antxinako Berriz. Bizimodua eta ohiturak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Gerenabarrena, Maite
- **Data:** 2006-01-01
- **Iraupena:** 70 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne
- **Emalea:** Gerenabarrena, Maite

Pasarteak

1. Beheko sua, su txikia, lapikoak, potinak eta harraska sukaldean

- **Erref:** BRZ-049/005
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:04:32. **Bukatu:** 00:06:57
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Ezkaratzetan zer egoten zen kontatzen dute. Beheko sua kendu ere ez zuten egiten; su txikia (hornilloa) ere izaten zuten. Lapikoak gorriak izaten ziren eta lurrezko potina azak egosteko erabiltzen ziren. Harraska bat zeukaten eta oremahaiaren azpian, kintak izaten zituzten urez beteta. Galtzak suaren gainean lehortzen zituzten.

2. Edalontziak, mahai-tresnak, platerak eta potinak sukaldean

- **Erref:** BRZ-049/006
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:06:57. **Bukatu:** 00:08:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Edalontziak konpartitu egiten zituzten. Mahai-tresnak oraingo modukoak izaten ziren. Platerak lurrezkoak izaten zituzten. Lurrezko potinak aipatzen dituzte. Logelan eskuak garbitzeko altzaria izaten zuten.

3. Logelak zelakoak izaten ziren

- **Erref:** BRZ-049/007
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:08:45. **Bukatu:** 00:09:36
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Logelak zelakoak izaten ziren kontatzen dute.

4. Auzoko eta inguruko errotak

- **Erref:** BRZ-049/008
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 00:09:36. **Bukatu:** 00:12:28
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Baserria » Baserriko lanak » Errota
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Ganbaran artoa eta baba gordetzen ziren; sabaian, berriz, lastoa. Ogia etxean egiten zuten. Uharte-errotara joaten ziren. Errotabarri, Uharte-errota, Boluzahar eta Anporta ziren herriko errotak. Laba-sua astero egiten zuten. Erabiltzen ziren neurriak aipatzen dituzte: anega, kuarta, kantina...

5. Ermandadeak zertarako izaten ziren

- **Erref:** BRZ-049/009
- **Iraupena:** 0:04:29. **Hasi:** 00:12:28. **Bukatu:** 00:16:57
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

Esnea etxerako izaten zen eta txahala saldu egiten zuten. Ermandadeak zertarako ziren azaltzen dute. Normalki gizonak joaten ziren, baina tarteka aitaren partez joaten zen Edurne.

6. Etxea eta norbera babesteko konjuruak

- **Erref:** BRZ-049/010
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:16:57. **Bukatu:** 00:18:54
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » San Juan
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Etxeak babesteko San Juan lorea, lizarra eta larrosa gorria ipintzen zituzten kanpoko atean. Hurrengo urtean sua pizteko erabiltzen zen lore-sorta hori. Ur bedeinkatua bariku santu egunean hartzen dute komentuan, urte osorako. Oinaztuetatik babesteko kandela pizten zuten, Kandelario egunean bedeinkatutakoa.

7. Etxean egindakoan, monjorra eta ereinotz adarra

- **Erref:** BRZ-049/011

- **Iraupena:** 0:02:39. **Hasi:** 00:18:54. **Bukatu:** 00:21:33
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Etxe barruko ospakizunak

Laburpena:

Etxea egindakoan, bedeinkatu eta monjorra emoten zen, jatordua. Teilatuan ereinotz adar bat ipintzen zuten.

8. Mezetako ohiturak eta bereizmenak

- **Erref:** BRZ-049/012
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 00:21:33. **Bukatu:** 00:23:55
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Elizan familia bakoitzak norbere aulkiak izaten zituen. Umetan, belauniko jartzekoa egoten zen. Umeak, gizonak eta andreak non egoten ziren azaltzen dute. Don Isidro apaizari buruzkoak aipatzen dituzte. Meza egunero egoten zen, zortzietan. Hileko lehenengo barikuan eta domeketan joaten ziren mezetara. Dotrinara eta arrosarioa errezatzera ere joaten ziren.

9. Eskolan euskaraz egitearren zigorra

- **Erref:** BRZ-049/013
- **Iraupena:** 0:03:29. **Hasi:** 00:23:55. **Bukatu:** 00:27:24
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Andikoako eskolara joaten ziren, neska eta mutil batera. Erdaraz egin behar izaten zuten; txapa bat ematen zieten euskaraz egiten bazuten eta zigorra jasotzen zuten gero (beranduago irten, kartela etxera eraman...). Maisu-maistra gehienak kanpotarrak izaten ziren.

10. Garizumako ohiturak eta prozesioa

- **Erref:** BRZ-049/015
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:30:43. **Bukatu:** 00:33:28
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Garizuma eta Errauts Eguna

Laburpena:

Garizuman baraua (ez gosaltzea) eta abinentzia egiten zituzten. Mezak goizez izaten ziren. Prozesioa zelakoa izaten zen eta zela janzten ziren kontatzen dute.

11. Norbait hildakoan egin beharrekoa, pausoz pauso

- **Erref:** BRZ-049/016
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:33:28. **Bukatu:** 00:36:10
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

Jaunartzerako jaisten ziren parrokiara. Norbait hiltzen zenean, abadea etxera etortzen zen, gorpua garbitu eta mojen abitua janzten zieten (erositakoa), anderoek hilkutxa hilerrira eraman eta hileta elizkizuna egiten zuten. Hilkanpaiak zelakoak izaten ziren kontatzen dute.

12. Ume jaioberriaren bataioa

- **Erref:** BRZ-049/017
- **Iraupena:** 0:02:47. **Hasi:** 00:36:10. **Bukatu:** 00:38:57
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:

Umeak jaio eta berehala bataiatzen zituzten. Ainak eramaten zuen umea, aita-puntako eta ama-puntakoarekin. Faldoia janzten zitzaion, gerrikoa, kuttuna eta txapeltxoa. Opariak egiten zitzaizkion umeari.

13. Jaunartzea zelakoa izan zen

- **Erref:** BRZ-049/018
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:38:57. **Bukatu:** 00:40:30
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:

Sei-zazpi urterekin egin zuten jaunartzea. Soinekoak zelakoak ziren kontatzen dute, baita eguna zela pasatu zuten ere. Pazko inguruko domekan egiten zen. Txokolatea jan zuten jaunartzea egin ostean.

14. Txerri-bodan auzokoak elkarrekin

- **Erref:** BRZ-049/022
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:42:55. **Bukatu:** 00:45:02
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Txerri-boda egiten zuten etxean. Auzoak elkartzen ziren. Odolarekin odolosteak egiten zituzten, arratsaldean txerria zatitzen zen eta gero afaria egiten zuten denek batera. Anisa eta koñaka edaten zituzten. Txorixoak gatzetan lagatzen zituzten. Irarekin erretzen zuten txerria, ziria sartu eta labanarekin hiltzen zen.

15. Auzoko jaiak, erromeriak eta orduko jantziak

- **Erref:** BRZ-049/024
- **Iraupena:** 0:03:27. **Hasi:** 00:46:38. **Bukatu:** 00:50:05
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Kultura » Dantza
- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Kaferik ez zuten hartzen, baina ezkondu eta gero, kafesnea bai. Asentzioetan jaiak zela ospatzen zituzten kontatzen dute; auzokoek aureskua egiten zuten eta erromeria egiten zen iluntzean. Domeketan Durangora edo Olakuetara joaten ziren erromeriara. Dantzarako mutilek eskaera egiten zieten. Gona eta zapatak janzen zituzten; abarkak Ormaztegin lagatzen zituzten. Mutilen janzkera aipatzen dute. Andre nagusiek zapia erabiltzen zuten buruan; sorora joandakoan, andrek kapela eta mauka luzea erabiltzen zituzten. Galtzak ardi-lanarekin egiten zituzten.

16. Orduko errezoak

- **Erref:** BRZ-049/025
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:50:05. **Bukatu:** 00:51:33
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Etxean aita agintzen zuen gehienetan. Mahaian errezoak aititak eta amamak gidatzen zituzten. Zer errezatzen zuten kontatzen dute.

17. Ezkontzak eta arreoak

- **Erref:** BRZ-049/031
- **Iraupena:** 0:05:52. **Hasi:** 00:59:47. **Bukatu:** 01:05:39
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Beraien ezkontzari buruzkoak kontaktzen dituzte. Bata, haurdun geratu zen eta horregatik ezkondu ziren; amamak ulertu zuen ondoen. Bestea, ez zen haurdun ezkondu. Beltzez jantzi ziren. Arreoa astoan eramaten zuten gizonen etxekoek. Gurasoen arreoz berba egiten dute. Ezkon-bazkariko menua azaltzen dute. Ezkondu zituzten abadeei buruzkoak. Ezkontzara oinez joaten ziren, takoiekin. Andikoan ezkondu ziren. Familiakoak bakarrik izaten ziren gonbidatuak.

18. Hiru mailatako hiletak

- **Erref:** BRZ-049/033
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 01:06:52. **Bukatu:** 01:07:34
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

Hiletak hiru mailatakoak izaten ziren eta kanpaia-jotzerakoan adierazten zen, baita hiletako apaiz kopuruan ere. Elizan bereizketa handia egoten zela diote. Aberatsek butaka izaten zuten elizan.

19. Markesaren etxea, familia eta laguntza

- **Erref:** BRZ-049/034
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 01:07:34. **Bukatu:** 01:10:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana

Laburpena:

Markesa ezagutu izan dute. Bietako batek kontaktzen du, ama umea zela gaixotu egin zela; medikuak laguntza eskatu zion markesari, eta ebakuntza egin zioten etxean. Markesaren familia eta etxea zelakoak ziren kontaktzen dute.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2025-12-26

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com